

INDHOLD

1. DASYS i 2019	2
2. Om Dansk Sygepleje Selskab, DASYS	4
3. Medlemmer	7
4. Dokumentationsrådet	8
5. Forskningsrådet	10
6. Uddannelsesrådet	12
7. Center for Kliniske Retningslinjer	15
8. Høringssvar	16
9. Alle DASYS' udpegninger til arbejdsgrupper mv. i 2019	17
10. Faste udvalg og grupper	21
11. Rapporter fra DASYS' udpegede repræsentanter i 2019	22
12. Høringer i 2019	28
13. Udpegninger i 2018	30

Dansk Sygepleje Selskab
Årsberetning 2018-2019

Layout: Dansk Sygeplejeråd
Tryk: Dansk Sygeplejeråd

Grafisk Enhed 19-77
Copyright © DASYS 2019

November 2019

Alle rettigheder forbeholdes.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse er kun tilladt med angivelse af kilde.

DASYS I 2019 FORMANDENS BERETNING

2019 har været et år med megen aktivitet for Dansk Sygepleje Selskab (DASYS). Vi har haft stor glæde af vores øgede indsats i forhold til kommunikation og anvendelse af de sociale medier. Brugen af vores facebookside øges stadig og mange abonnerer på vores nyhedsbrev.

Ansættelse af en kommunikationsmedarbejder få timer om måneden har hjulpet bestyrelsens arbejde godt på vej, hvor DASYS har deltaget i samfundsdebatter og øget aktiviteten på de sociale medier. Vi har cirka et indlæg pr. måned og vores nyhedsbrev har ændret karakter med en mere indbydende og informativ opsætning. Da Dokumentationsrådet var med til at lancere en national terminologi for sygeplejen var der en artikel om emnet i Sygeplejersken: "500 sygeplejebeskrivelser skal sikre dialog og patientsikkerhed" <https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-2019-10/500-sygeplejebeskrivelser-skal-sikre-dialog-og-patientsikkerhed>. En anden meget læst artikel er "Fire anbefalinger til en forskningsstrategi for sygeplejen", http://viewer.webproof.com/pageflip/345/209951/index.html?fbclid=IwAR2RuSzUENvCgj30jExdUo1ei7yWV-gHY_SKI-Jt1KDMZEPvkKZS6qowU6z4#/page=28_29

Læs de mange artikler og debatindlæg på DASYS' hjemmeside under "DASYS i pressen".

I september var der topmøde for sygeplejersker om sundhedsvæsenet, afholdt af Dansk Sygeplejeråd på Hotel Koldingfjord, hvor bl.a. formanden for DASYS var inviteret med. Det var et topmøde, hvor der blandt andet blev diskuteret det nære sundhedsvæsen, kommunernes komplekse opgaver, sygeplejerskernes selvstændige virksomhedsområde og WHO's "Year of the nurse and the midwife" i 2020.

DASYS' arbejde

Formændene i DASYS' råd er medlemmer af bestyrelsen, hvilket sikrer, at det strategiske arbejde med både forskning, uddannelse og dokumentation repræsenteres i råd og udvalg samt i de fælles høringssvar. DASYS' råd har også i 2019 afholdt velbesøgte konferencer med stor succes. Rådenes beretning om bl.a. konferencerne kan læses i selvstændige afsnit på de efterfølgende sider.

Arbejdet i DASYS er frivilligt, og økonomien hviler på indtægter fra kontingent fra de faglige selskaber og overskud fra konferencerne. Center for Kliniske Retningslinjer har egen økonomi. Årets resultat er i balance, hvilket forsat giver mulighed for at DASYS kan støtte det faglige arbejde og de faglige selskaber, således at det bidrager til yderligere udvikling.

DASYS
Dansk Sygepleje Selskab

For at skabe et tættere samarbejde mellem de faglige selskaber, DSR og DASYS afholdt vi konferencen og DASYS' repræsentantskabsmødet på de samme dage i november 2018. Dette også for at de samme personer ikke med få dages mellemrum skal deltage i næsten ens arrangementer. En samlet arbejdsgruppe havde planlagt en meget spændende conference, som blev en stor succes. Derfor gentages succesen igen i 2019, hvor conference og repræsentantskabsmøde dog afholdes på kun en dag. Som noget nyt er hele bestyrelsen for de faglige selskaber inviteret med.

Et af de nye tiltag i 2019 er, at DASYS bevilger økonomisk støtte til deltagelse i kurser, temadage og konferencer med støtte på max 5.000 kr. pr. ansøger pr. år. Det gør vi for at bidrage til at forbedre den faglige udvikling af sygeplejen og de faglige selskabers arbejde. Alle sygeplejersker, som er medlemmer af de faglige selskaber, der er medlemmer af DASYS, kan søge. Der har det første år været en stor søgning, og vi har bevilget støtte til 16 sygeplejersker. Der kan læses mere på www.dasys.dk

Vi takker for de mange fine beretninger fra sygeplejersker, der har deltaget i forskellige arrangementer. De kan læses i vores nyhedsbrev og på hjemmesiden.

Repræsentationer og udpegninger

DASYS har mange udpegninger til råd og udvalg samt afgivelse af høringssvar. I den forbindelse er det et vigtigt arbejde at byde ind med de rette kompetencer og faglighed, og DASYS gør derfor meget ud af at finde de rette personer til at repræsentere sygeplejerskerne i de forskellige arbejdsgrupper. For gennem repræsentationerne er sygeplejen en vigtig og aktiv medspiller i udviklingen af det danske sundhedsvæsen. Der er fortsat en stigende søgning til repræsentationer i diverse råd og udvalg, og vi har derfor desværre måttet afvise både kompetente og engagerede medlemmer, der er indstillet af de faglige selskaber. Har vi haft mulighed for det, har vi søgt om flere pladser.

Jeg vil gerne takke for den store interesse og dialogen omkring indstillingerne, hvor igennem DASYS kvalificerer indstillingerne og altid byder ind med fagligt kompetente sygeplejersker til repræsentationerne. Læs om både repræsentationer og høringssvar i de senere afsnit af årsberetningen.

I 2019 har DASYS haft rigtig mange repræsentationer, bl.a. i Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning, Nationale Kliniske Retningslinjer, Kvalitetsprogrammets dialogpanel, Forsknings- og infrastrukturudvalget for

den nationale strategi for Personlig Medicin 2017-2020 og Tværgående faglige arbejdsgruppe vedr. sundhedsindsats ved akut opstået sygdom og skade. Den store indsats af mange frivillige og engagerede medlemmer i bestyrelse, råd og faglige selskaber har gjort det muligt at repræsentere bredt med specifikke faglige kompetencer på et meget højt niveau.

DASYS er fortsat repræsenteret i Dialogpanelet for Det Nationale Kvalitetsprogram, som medvirker til at rådgive Sundheds- og Ældreministeriet, Danske Regioner og KL i forhold til det nationale kvalitetsprogram. Dialogpanelet består af centrale faglige aktører og patientforeninger. Grundet valget har der ikke været afholdt møder i efteråret. Næste møde er i januar.

Afslutning

Det er fortsat et spændende og givende arbejde at være formand for DASYS, som er en anerkendt organisation i faglig udvikling, og som derfor kan deltage aktivt i udvikling af sygeplejefagligheden i Danmark. Det er en udsøgt fornøjelse at arbejde sammen med en engageret bestyrelse, der arbejder hårdt på sagen.

I 2020 vil bestyrelsen med inddragelse af de faglige selskaber arbejde med en ny 5-årig strategi – en 2025-strategi.

Afslutningsvis vil jeg gerne rette en særlig stor tak til DASYS' bestyrelse og råd for den store indsats, som alle yder, og derved bidrager til visionen: at DASYS er dagsordensættende, når det handler om at imødekomme menneskers behov for sygepleje.

Pia Dreyer

Formand for Dansk Sygepleje Selskab

1 OM DANSK SYGEPLEJE SELSKAB, DASYS

Dansk Sygepleje Selskab er en selvstændig paraplyorganisation for sygeplejefaglige selskaber (FS'er) og tværfaglige sammenslutninger. DASYS blev oprettet på initiativ af sygeplejersker og fokuserer på at styrke fagligheden i sygeplejen.

Det gør vi ved at:

- repræsentere sygeplejen i nationale faglige råd og udvalg
- debattere sundhed og sygepleje i den offentlige debat
- give sygeplejen en klar og velkvalificeret stemme i sygeplejefaglige spørgsmål
- synliggøre sygeplejens betydning og plads i sundhedsvæsenet.

DASYS arbejder med:

- forskning
- uddannelse
- dokumentation
- kliniske retningslinjer.

DASYS ledes af en bestyrelse af frivillige og alle aktiviteter gennemføres af frivillige, fagligt ambitiøse sygeplejersker. Repræsentantskabet er den øverste myndighed for DASYS. Medlemskab kan vælges af faglige selskaber under Dansk Sygeplejeråd. DASYS samarbejder med Dansk Sygeplejeråd i faglige spørgsmål.

DASYS afholder temadage og konferencer. Læs mere om aktiviteterne på www.dasys.dk

DASYS er repræsenteret i råd, nævn og arbejdsgrupper af medlemmer udpeget af de faglige selskaber.

DASYS medvirker til at udvikle forskning i sygepleje og arbejder med at implementere dokumenteret viden. Det sker bl.a. gennem 4 råd, som fokuserer på henholdsvis forskning, uddannelse, dokumentation og kliniske retningslinjer.

FORSKNINGSRÅDET:

Forskning i sygepleje

Forskningsrådet har til formål at arbejde for gode vilkår for forskning i sygepleje og påvirke de nationale anbefalinger på området. Sygeplejersker tager selvstændige kliniske beslutninger, og fra alle sider stilles der i dag krav om, at professionelle sundhedsydelse er evidensbaserede.

Det betyder, at sygeplejersker skal kunne anvende forskningsresultater, ligesom der nødvendigvis må forskes i sygeplejefaglige problemstillinger.

Rådet arbejder med

- sygeplejeforskning generelt (på ph.d.-niveau)
- forskning i klinisk praksis
- implementering af sygeplejeforskning
- sygeplejefaglig ledelses betydning for forskning og forsknings betydning for sygeplejefaglig ledelse.

UDDANNELSESRÅDET:

Nye uddannelsesbehov og muligheder

Uddannelsesrådet skaber overblik over uddannelsesbehovet og udbreder kendskabet til nye muligheder inden for sygepleje.

Rådet arbejder med

- forskningsbaserede uddannelsesmuligheder
- at styrke sygeplejefprofessionens samlede udvikling
- uddannelse af sygeplejersker i tæt relation til klinisk praksis
- videreuddannelse af sygeplejersker i det etablerede uddannelsessystem.

DOKUMENTATIONSRÅDET:

Formålet er at skabe national konsensus om principper for dokumentation og anvendelse af sygeplejedata til gavn for patienten, udvikling af faget og anvendelse i forskning.

Rådet arbejder med

Opgaven er på nationalt niveau at optimere dokumentation af sygeplejen, så patientens problem, ressourcer og behov beskrives, mål og handlinger dokumenteres og resultater og proces tydeliggøres.

Dokumentationsrådet optimerer dokumentation med udgangspunkt i flere forskellige perspektiver:

- Patientens
- Fagligt
- Uddannelsesmæssigt
- Teknologisk
- Organisatorisk.

CENTER FOR KLINISKE RETNINGSLINJER

Center for Kliniske Retningslinjer kvalitetsvurderer kliniske retningslinjer fagligt og metodisk. Her samles og udvikles kliniske retningslinjer og brugen af dem formidles til alle interesserede. Centeret samarbejder med internationale aktører om at pege på behovet for nye retningslinjer og metodemæssig udvikling. Forskning og undervisning er centrale aktiviteter for at styrke kvaliteten og udviklingen af de kliniske retningslinjer.

MEDLEMSINDFLYDELSE

Alle medlemmer af DASYS kan sende forslag til sags- og indsatsområder til DASYS' bestyrelse. DASYS' bestyrelse kontakter den eller de relevante medlemsorganisationer med faglig indsigt på området, når DASYS modtager anmodninger om udtalelser eller udpegninger til repræsentationer. Medlemsorganisationerne får dermed mulighed for at øve indflydelse i samarbejde med DASYS.

Repræsentantskabet

Repræsentantskabet er DASYS' øverste myndighed og består af den siddende bestyrelse samt af repræsentanter for medlemsorganisationerne, som kan sende én eller flere deltagere til repræsentantskabsmødet, alt efter hvor mange sygeplejersker, der er medlemmer af det faglige- eller tværfaglige selskab. Medlemsorganisationerne indstiller bestyrelseskandidater, og repræsentantskabet vælger bestyrelsen. Vedtægterne kan læses på www.dasys.dk

Bestyrelsen

Bestyrelsen består af formand, næstformand, kasserer og 6 andre medlemmer samt formænd for rådene. Bestyrelsens formand, næstformand, kasserer og 6 andre medlemmer vælges af og blandt repræsentantskabet. Formændene for rådene er udpeget af DASYS' bestyrelse. Formanden vælges direkte på repræsentantskabsmødet, mens bestyrelsen selv konstituerer sig med næstformand og kasserer.

Økonomi

DASYS' medlemsorganisationer sikrer via deres kontingent økonomien, idet DASYS er en selvstændig organisation. I 2018 indbetalte medlemsorganisationerne 277.250 kr. i kontingent. Beløbet udgør basis af DASYS' indkomstgrundlag. Ved aflæggelse af regnskabet var antallet af medlemsorganisationer 29, og disse repræsenterer godt 11.090 medlemmer. Regnskabet for 2018 blev udsendt til medlemmerne i november 2019 og fremlægges til repræsentantskabets efterretning 20. november 2019

DANSK SYGEPLEJE SELSKABS BESTYRELSE 2019

Formand

Pia Dreyer, klinisk sygeplejespecialist, lektor, ph.d., FS for Anæstesi-, intensiv- og opvågnings-sygeplejersker

Næstformand

Lone Bülow Friis, afdelingsleder, FS for Ledende Sygeplejersker

Kasserer

Mette Ring, anæstesisygeplejerske, FS for Anæstesi-, intensiv- og opvågnings-sygeplejersker

Medlemmer

Pernille Olsbro Adamsen, programleder, FS for Ledende Sygeplejersker

Ulla Riis Madsen, sygeplejerske og postdoc, FS for Ortopædkirurgiske Sygeplejersker

► Karina Bruun, oversygeplejerske, FS for Nefrologiske Sygeplejersker

Ditte Naundrup Therkildsen, oversygeplejerske, FS for Kræftsygeplejersker (er udtrådt af bestyrelsen medio 2019)

Rikke Østergaard, afdelingssygeplejerske, FS for Kræftsygeplejersker

Jeanette Finderup, klinisk sygeplejespecialist, ph.d., FS for Nefrologiske Sygeplejersker, formand for Dokumentationsrådet

Helle Schnor, sygeplejerske og postdoc, FS for Psykiatriske Sygeplejersker, formand for Forskningsrådet

Kirsten Frederiksen, viceinstituteder, ph.d., AU, repræsentant for universiteterne, formand for Uddannelsesrådet

SEKRETARIAT

DASYS køber sekretariatsbistand af Dansk Sygeplejeråds sekretariat. Sekretariatsbetjeningen varetages af sekretær Helle Johnsen.

FORMÆND FOR DASYS' RÅD

Dokumentationsrådet

Formand: Jeanette Finderup

Forskningsrådet

Formand: Helle Schnor

Uddannelsesrådet

Formand: Kirsten Frederiksen

Råd for Center for Kliniske Retningslinjer

Formand: Helen Bernt Andersen

Centerleder: Preben Ulrich Pedersen

2 MEDLEMMER

DASYS repræsenterer i dag 28 af 35 faglige selskaber, samt Dansk Selskab for Sårheling, som er et tværfagligt selskab. Medlemstallene i de faglige selskaber varierer hen over året. Ved kontingentoprævningen i 2018 indbetalte medlemsorganisationerne 277.250 kr. i kontingent, hvilket danner basis for DASYS' ind-

tægter. Ved aflæggelse af årsregnskabet var antallet af medlemsorganisationer 29 og disse repræsenterede godt 11.090 medlemmer.

Fagligt Selskab for Operationssygeplejersker (FSOP) har valgt at melde sig ud pr. 1.1. 2020. DASYS har i beretningsperioden ikke modtaget nye indmeldelser

MEDLEMSORGANISATIONERNE PRÆSENTERET I ALFABETISK RÆKKEFØLGE:

Dansk Selskab for Sårheling
Fagligt Selskab for Akutsygepleje (DAENA)
Fagligt Selskab for Anæstesi-, Intensiv og Opvågnings-
sygeplejersker (FSAIO)
Fagligt Selskab for Dermatologiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Diabetessygeplejersker
Fagligt Selskab for Gastroenterologiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Geriatiske sygeplejersker
Fagligt Selskab for Gynækologiske og Obstetriske
Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Hygiejnesygeplejersker
Fagligt Selskab for Kardiovaskulære og Thoraxkirurgiske
Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Kræftsygeplejersker
Fagligt Selskab for Ledende Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Lunge- og Allergisygeplejersker
Fagligt Selskab for Nefrologiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Neurosygeplejersker

Fagligt Selskab for Operationssygeplejersker (FS OP)
Fagligt Selskab for Ortopædkirurgiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Palliations- og Hospicesygeplejersker
Fagligt Selskab for Plastikkirurgiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Psykiatiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Reumatologiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Sygeplejersker der arbejder med
børn og unge
Fagligt Selskab for Sygeplejersker der arbejder med
udvikling og forskning
Fagligt Selskab for Sygeplejersker i Kommunerne
Fagligt Selskab for Sygeplejersker i Stomiplejen
Fagligt Selskab for Tværkulturel Sygepleje
Fagligt Selskab for Urologiske Sygeplejersker
Fagligt Selskab for Øjensygeplejersker
Fagligt Selskab for Øre-, næse- og halskirurgiske syge-
plejersker

3 DOKUMENTATIONSRÅDET

DOKUMENTATIONSRÅDET:

MØDEVIRKSOMHED

Vi har afholdt 3 møder, hvor det ene har været et døgnsseminar og desuden har hele rådet deltaget i dokumentationskonferencen.

Dokumentationsrådet har haft fem indsatsområder det sidste år:

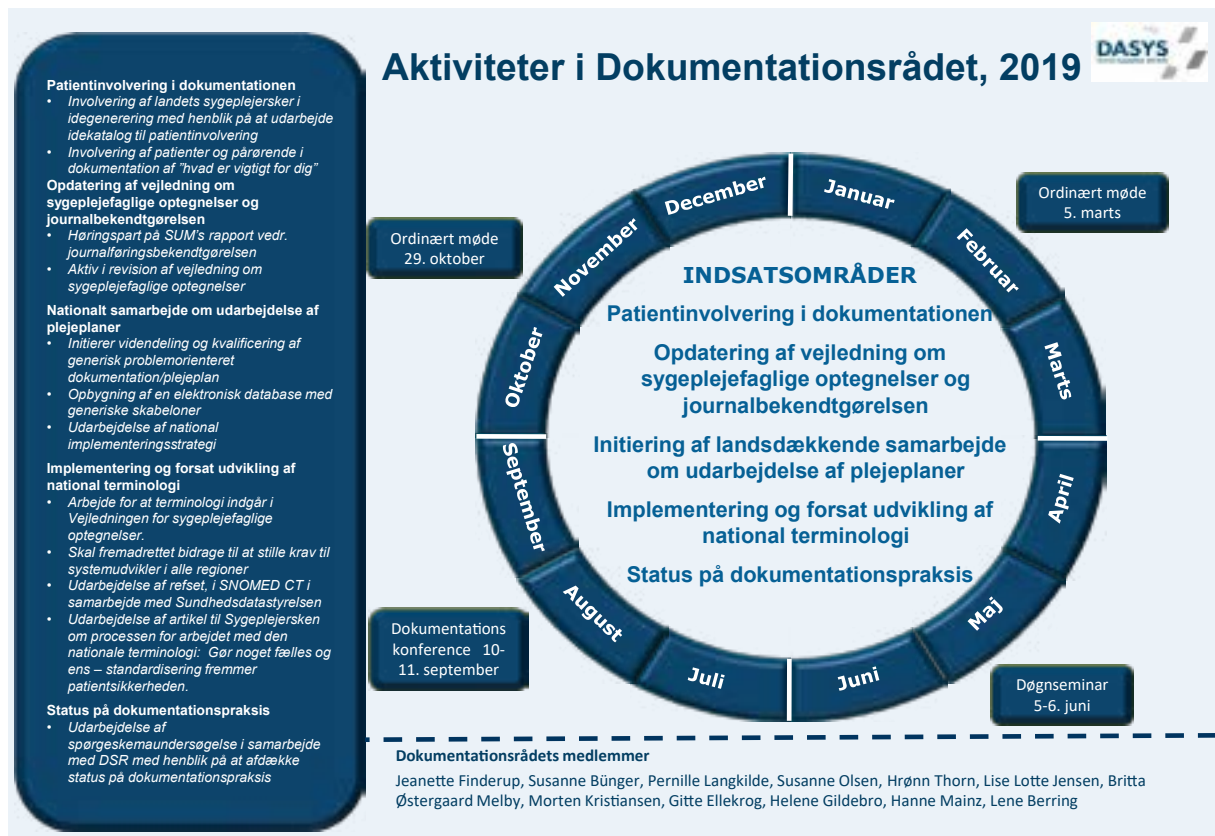
Patientinvolvering i dokumentationen

Inspirationskataloget blev færdigt, så det kunne lanceres på dokumentationskonferencen. En online version er tilgængelig på DASYS' hjemmeside, hvor flere eksempler på patientinvolvering i dokumentationen er tilgængelige og hvor det er muligt at tilføje nye eksempler. Inspirati-

onskataloget er blevet taget godt imod med mange forespørgsler, og nyhedsopslaget på Facebook er nået langt ud og delt mange gange.

Opdatering af vejledning om sygeplejefaglige optegnelser og journalbekendtgørelse

Afrapportering blev endelig godkendt i september. Link til afrapporteringen findes på DASYS' hjemmeside. DASYS' dokumentationsråd hilser afrapporteringens 20 anbefalinger velkommen og lægger især vægt på, at journalbekendtgørelse skal bibeholdes, men opdateres (anbefaling nummer 1), journalen er primært et arbejdsredskab (anbefaling nummer 2) og vejledningen for sygeplejefaglige optegnelser skal bibeholdes og opdateres. Vi ser som dokumentationsråd frem til denne proces.

Initiering af landsdækkende samarbejde om udarbejdelse af plejeplaner

En indledende afdækning har vist at der er et behov for landsdækkende samarbejde og at samarbejde er muligt, trods forskellige systemer og kontekster. Rådet arbejder videre med at udarbejde en skabelon og en platform for dette samarbejde.

Implementering og fortsat udvikling af national terminologi

Den nationale sygeplejefaglige terminologi lå færdig i februar, hvorefter rådet iværksatte en kommunikationsplan, som blandt andet betød udarbejdelse af en pressemeddelelse. Denne blev modtaget af fagbladet Sygeplejersken og der blev bragt en artikel om terminologien i september samtidig med Dokumentationskonferencen. Denne artikel har betydet mange henvendelser, hvor terminologien er blevet efterspurgt. Mulighederne for at få terminologien oprettet som refset i SNOMED CT arbejdes der på. Rådet fik antaget abstract til mundtlig præsentation på den internationale dokumentationskonference, ACENDIO, i marts i år i Sverige om den nationale terminologi samt det nordiske samarbejde.

Status på dokumentationspraksis

Planen var at gentage spørgeskemaundersøgelsen fra 2017 sammen med DSR. DSR valgte at udsætte undersøgelsen, da udkast til strukturreform og valg var mere aktuelle sundhedspolitiske emner.

AKTIVITETER I ÅRETS LØB

- Afholdelse af Dokumentationskonferencen, hvor overskriften i år var 'Dokumentation, der skaber værdi for: patient og sygeplejerske, udvikling af sygeplejefprofessionen samt samarbejdet i sundhedsvæsenet'. Der var stor tilslutning til årets konference og der måtte oprettes venteliste allerede før sommerferien. Der blev arbejdet meget konkret med temaet ved hjælp af LEGO Serious Play, så dokumentationsrådet nu har både billeder og tekst, der kan bidrage til at afdække, hvad der er værdifuld dokumentation.
- Det nordiske dokumentationsråd blev etableret på møde i Norge. Arbejdet, som tidligere har inkluderet deltagere fra Norge, Sverige og Danmark, blev udvidet

til også at inkludere deltagere fra Island og Finland.

- Pernille Langkilde, et af rådets medlemmer, repræsenterer DASYS i vurderingsgruppen til prioritering af indstillinger til lærings- og kvalitetsteam.
- Dokumentationsrådet har afgivet selvstændige høringssvar på afrapporteringen i forhold til bekendtgørelsen samt MedComs udspil FSIII data til indlæggelsesrapport.
- Der er blevet afgivet høringssvar på en lang række dokumenter i forhold til dokumentationsdelen.

RÅDETS MEDLEMMER

I 2019 sagde vi velkommen til fire nye rådsmedlemmer: Britta Østergaard Melby, Morten Kristiansen, Hrønn Thorn og Lise Lotte Jensen.

Rådet består desuden af følgende repræsentanter fra de faglige selskaber: Lene Berring, Hanne Mainz, Pernille Langkilde, Susanne Bünger, Susanne Olsen, Helene Gildebrog, Gitte Ellekrog og Jeanette Finderup.

Lene Berring har valgt at træde ud af rådet i november 2019, hvorfor Dokumentationsrådet søger efter et nyt medlem med start januar 2020. Stor tak til Lene, som har deltaget i rådets arbejde i mange år, både som formand og næstformand. Lene har været med til at sikre kontinuitet og kompetencer i rådet og dermed bidraget til de milepæle, som rådet har opnået. Lene har været tovholder på inspirationskataloget Patientinvolvering i dokumentation.

Jeanette Finderup
Formand

4 FORSKNINGSRÅDET

Mødevirksomhed

Rådet har afholdt 2 ordinære møder i 2019 og et strategiseminar i foråret 2019, hvor vi startede drøftelserne af en national strategi for forskning i sygepleje i Danmark.

Masterclass: Ledelse af forskning i sygeplejen

Blev afholdt i november 2018, hvor formålet var at tydeliggøre, hvordan man som leder kan medvirke til at udvikle den sygeplejefaglige praksis gennem forskning. Masterclassen var henvendt til sygeplejefaglige ledere, der oftest ikke selv har forskningskompetencer eller erfaringer.

Der var indlæg om strategisk forskningsledelse og hvordan man kan forene forskning og klinisk drift i en travl hverdag, samt ikke mindst hvordan man leder højtuddannede fagprofessionelle medarbejdere. Der blev ligeledes sat fokus på, hvor vigtigt det er at få etableret karriereveje for forskere og sygeplejersker, der ønsker at forske. Der var desuden oplæg om forskningsmiljøer på hospitaler, uddannelsesinstitutioner og i kommuner samt på tværs af sektorer, institutioner og fag.

Masterclassen sluttede med oplæg om hvad der skal til i relationen mellem forskere, ledere samt klinisk personale, når forskning skal lykkes, samt ikke mindst hvordan der følges op efter forskningsprojektets afslutning.

Opfølgningen på masterclassen har resulteret i, at vi har skrevet en kronik til Forkant med en anbefaling til en national strategi for forskning i sygepleje og fire helt konkrete anbefalinger til, hvad der skal med i den fremtidig forskningsstrategi, nemlig at målene med forskningen skal være synlige lokalt og forskningen skal integreres i klinisk hverdag og være ledelsesmæssigt forankret. Den sidste anbefaling handler om synlige karriereveje og muligheder.

National strategi for forskning i sygepleje

Med afsæt i vores masterclass har vi lavet et udkast til en strategi for forskning i sygepleje, som vi vil arbejde videre med i samarbejde med FS for Forskning og udvikling og Dansk Selskab for Sygeplejeforskning og efterfølgende tage med ind i samarbejdet med Dansk Sygeplejeråd om en sådan strategi, da Dansk Sygeplejeråd er gået i gang med at rammesætte arbejdet for en national strategi med særligt afsæt i den kommunale sygepleje.

Formålet med strategien er, at den skal kunne favne lederens rolle, forskernes vilkår og karriereveje, forskningens felter samt forskningens betydning for udvikling af sygepleje i kliniske praksis i alle områder af sygeplejen. Hensigten er, at anbefalingerne skal tjene som motivation og inspiration til udarbejdelse af lokale strategier i kommuner, på hospitaler, i almen praksis og på tværs af sektorer samt uddannelsesinstitutionerne. Vores ambition for denne strategi er, at:

- understøtte forskning i sygepleje af høj kvalitet, der kan måle sig med det bedste på internationalt niveau
- forskning i sygepleje skal være til gavn for patienter og borgere i det danske sundhedsvæsen
- der skal være tydelige karriereveje for sygeplejersker, der ønsker at forske, og disse skal understøtte udvikling af forskningsmiljøer.

Rådets medlemmer

Rådet består af repræsentanter fra forskellige faglige selskaber, regioner, uddannelsesinstitutioner og kommuner:

Helle Schnor, postdoc, Region H; Tina H. Nielsen, oversygeplejerske, Region H; Mette Misfeldt, oversygeplejerske, Region H; Julie Duval Jensen, udviklingssygeple-

jerske, Syddjurs Kommune; Bente Thoft Jensen, ph.d., Region Midt; Malene Beck, adjunkt, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet og Sjællands Universitets Hospital; Lotte Evron, lektor, Københavns Professionshøjskole; Thora Grothe Thomsen, ph.d., Sjællands Universitetshospital og lektor på Syddansk Universitet.

I 2020 skal vi have 4 nye medlemmer til rådet og vi har valgt at skifte formand efter repræsentantskabsmødet. Bente Thoft Jensen overtager formandsposten og Helle Schnor fortsætter et år som menigt medlem af rådet, hvorefter hun træder ud af rådet.

Helle Schnor
Formand

5 UDDANNELSES RÅDET

Så går nok et år på hæld, og Uddannelsesrådet har igen i 2019 haft et spændende og travlt år, hvor vi har arbejdet på at opfylde rådets formål, som er at skabe overblik over, udbrede kendskabet til og gøre opmærksom på nye uddannelsesbehov og muligheder inden for sygepleje. Rådet har således fortsat arbejdet med at synliggøre sygepleje, være meningsdannere, bidrage med viden og deltage i råd og udvalg om uddannelsesspørgsmål.

AKTIVITETER

Rådet har afholdt 2 ordinære møder, hvor fokus har været på de mange forskellige tiltag, der aktuelt er på uddannelsesområdet, samt på planlægning af næste års konference. Ligesom sidste år har rådet derudover holdt et 24 timers møde i august, hvor to møder blev slået sammen til et længere arbejds møde, hvor vi havde tid til at gå i dybden med nogle af de opgaver, vi arbejder med.

Rådet har i 2019 sagt farvel til Pia Koustrup, cand.cur., lektor, VIA University College, Sygeplejerskeuddannelsen, repræsentant for FS for Ortopædkirurgiske Sygeplejersker. Af nye medlemmer har vi i 2019 budt velkommen til: Annette Grevy fra FSOP og Tina Kramer fra FS Neuro. Vi ser frem til samarbejdet med Annette og Tina.

Formand for DASYS' Uddannelsesråd, Kirsten Frederiksen, har deltaget i 2 møder i Sundhedsstyrelsens Råd for Sygeplejerskers Special- og Videreuddannelse (SRSSV).

Som vi skrev i sidste års beretning, blev Kirsten Frederiksen i 2017 udpeget som DASYS' repræsentant i Sundhedsstyrelsens hurtigtarbejdende arbejdsgruppe vedr. en ny specialuddannelse for sygeplejersker rettet mod kommunal sygepleje. Ud over Kirsten Frederiksen er Pia Ravnsbæk Bjerger, FSSK, udpeget af DASYS. Arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i 2018, og en ny bekendtgørelse for specialsygepleje i borgernær sygepleje blev godkendt. Uddannelsen er nu godt i gang, og Kirsten Frederiksen deltager som DASYS' repræsentant i specialuddannelsesrådet for uddannelsen.

Kirsten Frederiksen har ligeledes været udpeget som DASYS' repræsentant i en gruppe om "Uddannelse og kompetenceudvikling af sundhedspersonale inden for

helgenomsekventering", også kaldet personlig medicin, under Nationalt Genom Center. Gruppen afholdte 2 møder i 2017, men har holdt pause siden foråret 2018 pga. travlhed i centeret. Der er netop kommet indkaldelse til at genoptage arbejdet i gruppen.

Det seneste nye fra DASYS' Uddannelsesråd er, at der i maj måned blev afholdt uddannelseskongress, som i år igen blev afholdt i Fredericia. Dette års tema var "Sygeplejerskers efter- og videreuddannelse – hvordan virker det i praksis?"

I rådet er vi optaget af, hvad der skal til i klinisk praksis, så sygeplejersker, der deltager i mange efter- og videreuddannelsesaktiviteter, anvender eller har mulighed for at omsætte den viden, som de erhverver, i uddannelse i praksis. Mange ser et modsætningsforhold mellem teoretiske kundskaber og det at varetage kliniske opgaver i praksis og bekymrer sig om, hvorvidt det at arbejde med sit fag i videreuddannelsessammenhæng fjerner sygeplejersken fra praksis.

På dette års konference tog vi derfor fat i nogle af de aktuelle diskussioner om, hvordan de kompetencer, sygeplejersker erhverver sig gennem efter- og videreuddannelse, kommer i spil efter endt uddannelse. Vi stillede således spørgsmålet om, hvad det vil sige at bruge sine erhvervede kompetencer i klinisk praksis, om kompetencer kan omsættes i et én-til-én forhold, og om transfer kan måles direkte. Vi havde inviteret 5 oplægsholdere med hver deres perspektiver på udbyttet af efter- og videreuddannelse i både et individuelt, et organisatorisk og et ledelsesmæssigt perspektiv.

De 5 oplægsholdere kom fra både Dansk Sygeplejeråd, Aarhus Universitet og Aarhus Universitetshospital og førte os gennem dagen og gav os hver deres svar på spørgsmålet. Det var en meget spændende dag, hvor der efterfølgende var lige så mange spørgsmål som svar.

Planlægningen af Uddannelseskongressen i 2020 er ved at være på plads

Allerede nu er planlægningen af næste års konference i fuld gang. Den afholdes den 6. maj 2020 i Kolding under

overskriften: "Vi vil så gerne have, at du bliver lidt længere!". Vi vil rejse spørgsmålene om, hvilken betydning uddannelse og videreuddannelse af sygeplejersker kan have for at tiltrække og fastholde kompetente sygeplejersker. Vi vil derfor på konferencen anlægge forskellige perspektiver på udbyttet af efter- og videreuddannelse i både et individuelt, et organisatorisk og et ledelsesmæssigt perspektiv, og vi har allerede tilsagn om oplæg fra formand for Dansk Sygeplejeråd, Grete Christensen. Læs mere på DASYS' hjemmeside: <http://www.dasys.dk/uddannelsesraad/kommende-konferencer.aspx>

Ny APN-uddannelse er startet i Aarhus og København

Sideløbende med dette har rådet bidraget med inspiration til arbejdet med APN-uddannelsen, som har været debatteret og ønsket gennem flere år og nu er blevet en realitet. Første hold på APN-sporet under cand.cur.-uddannelsen er startet i efteråret 2019 og udbydes på

Aarhus Universitet, både i Aarhus og København. Vi er spændte på, hvad det vil betyde for sygeplejerskerne i kommunerne.

Høringsvar og debat

Uddannelsesrådet har som vanligt været aktiv høringspart i de mange høringer, der udsendes fra Sundhedsstyrelsen i forhold til det lærings- og uddannelsesmæssige perspektiv. Der er generelt blevet mere bevågenhed på dels DASYS, men også på rådene og de kompetencer, der er i de enkelte råd i DASYS.

Rådet har bidraget til følgende høringsvar:

Januar: Viden til et bedre sundhedsvæsen. Målepunkter for tilsyn på sygehuse. Målepunkter for tilsyn på asylcentre. Målepunkter for tilsyn i fængsler og arresthuse. Ændring af lov om social service og ligningsloven (Styrket behandlingsgaranti for personer med et stofmisbrug m.v.).

Foto: Vibe Aarkrog holdt oplæg om viden

Foto: Der lyttes og notes

► **Februar:** Viden til et bedre sundhedsvæsen

Marts: Faglige anbefalinger til fødeområdet samt Retspsykiatrisk database.

September: Klinisk retningslinje om aldersbetinget grå stær

November: Livsstilsændringer.

Rådets medlemmer har også bidraget til den offentlige debat, hvor formand Kirsten Frederiksen sammen med forskningssygeplejerske Susanne Friis Søndergaard i Jyllands-Posten den 30.06.2019 skrev en kronik under overskriften: Sundhedsplatformen kommer aldrig til at virke.

MEDLEMMER AF RÅDET

Kirsten Frederiksen (formand), ph.d., lektor, viceinstitutter, Institut for Folkesundhed, Sektion for Sygepleje, Aarhus Universitet, udpeget som repræsentant for universiteterne.

Birgit Longmose Jakobsen, master i vejledning, udviklings- sygeplejerske, Hæmatologisk afd. X 1, Odense Universitetshospital. Repræsenterer FS for Kræftsygeplejersker.

Lise Merete Wolder, cand.mag. i pædagogik fra Aarhus Universitet/DPU. Uddannelsesleder for den intensive specialuddannelse i Region H og Region Sjælland. Repræsenterer FSAIO.

Hanne Becker Nissen, klinisk sygeplejespecialist, Klinik Psykiatri Syd – Region Nordjylland. Repræsenterer FS for Psykiatriske Sygeplejersker.

Jytte Troldborg, MLP, uddannelses- og udviklingssansvarlig sygeplejerske, Hjertesygdomme, Aarhus Universitetshospital, repræsenterer FS for Kardiologiske og Thoraxkirurgiske sygeplejersker

Helle Nordestgaard Matthiesen, klinisk sygeplejespecialist, Enhed for lindrende behandling, Aarhus Universitetshospital, repræsenterer FS for Palliationssygeplejersker

Susanne Andersen, teamleder, Hjemmesygeplejen Odsherred Kommune, repræsenterer FSSK.

Kristina Stange, primærsygeplejerske og fællestillidsrepræsentant, Ringe Kommune, repræsenterer FSSK.

Hans Erik Steiner-Johnsen, klinisk underviser og sygeplejefaglig specialist, AHH Hvidovre Hospital, Anæstesiologisk Afdeling, repræsenterer FSAIO

Annette Grevy, klinisk sygeplejespecialist - med funktion som assisterende afdelingssygeplejerske. Master i Voksnes læring og kompetenceudvikling. Herlev Hospital - Plastikkirurgisk afdeling OP og Amb.l., repræsenterer FSOP.

Tina Kramer, ph.d., uddannelsesansvarlig sygeplejerske. Intensiv, Hjerne- og Rygkirurgi, Bedøvelse og Operation, Tand-, Mund- og Kæbekirurgi, Aarhus Universitetshospital, repræsenterer FS for Neurosygeplejersker.

Kirsten Frederiksen
Formand

6 CENTER FOR KLINISKE RETNINGSLINJER

Dansk Sygepleje Selskab (DASYS) har en samarbejdsaftale med Aalborg Universitet om at huse Center for Kliniske Retningslinjer (CfKR) på Klinisk Institut fra 1. februar 2019 og indtil videre i fem år. Den nye aftaler betyder, at CfKR reducere udgifterne til universitet med ca. 450.000 kr. over fem år, og aftalen kan opsiges med kun 3 måneders frist, hvilket gør, at den økonomiske binding og forpligtelse er reduceret.

Personale

Der er per 1. november 2019 ansat fire akademiske medarbejdere, en på professorniveau, Preben Ulrich Pedersen, videnskabelig medarbejder og adjunkt Sasja Jul Håkonsen, adjunkt Britt Laugesen (20% stilling) og adjunkt Marianne Wettendorff Nørgaard (10%). Mariannes stilling er finansieret af eksterne midler. Desuden er ph.d. Mette Trads tilknyttet til at varetage ad hoc-opgaver.

Ny hjemmeside

Den eksisterende hjemmeside har eksisteret i 6 år og er programmeret i et system, der var gammelt allerede på det tidspunkt, hvor hjemmesiden blev udviklet. Det har længe været et ønske, at hjemmesiden blev "moderniseret". Det er nu sket, og første version ser rigtig lovende ud. Den nye hjemmeside er udviklet af et professionelt kommunikationsfirma i dialog med en række brugere, kliniske specialister, ledere og undervisere fra professionshøjskolerne. Det er glædeligt, at så mange har stillet op og deltaget med konstruktive input til indhold og funktionalitet af den fremtidige hjemmeside.

Vi forventer, at den nye hjemmeside tages i brug medio januar 2020.

Internationalt samarbejde

CfKR deltager i en international metodearbejdsgruppe, The Joanna Briggs Institute Reviewer's, om review af kvalitative studier. CfKR er desuden medlem af The GRADE Working Group. Centrets repræsentant er lektor Merete Bjerrum, MA, ph.d., Institut for Folkesundhed - Sygepleje, Aarhus Universitet.

Fra 2020 vil CfKR være en aktiv del af Guidelines International Network (GIN) ved mellemskab af GIN-Nordic.

I år har CfKR to posters præsenteret på JBI og GIN konference i Adelaide. Posterne viser henholdsvis, hvor langt CfKR er kommet med at udvikle en fremgangsmåde, der gør det muligt at anvende kvalitativ evidens i kliniske retningslinjer. Den anden poster viser nødvendigheden af kritisk at vurdere om det, der betegnes systematiske reviews, reelt også lever op til de metodemæssige krav.

Preben Ulrich Pedersen
Centerleder

7 HØRINGSSVAR

Aktiv deltagelse i høringssvar er en selvfølgelig strategi for DASYS for derigennem at sætte sygeplejefagligheden på dagsordenen, når der skal tages beslutninger om nye retningslinjer, regler, procedurer, uddannelser m.m., og DASYS er en naturlig interessent i dette arbejde

Vi opfordrer derfor alle faglige selskaber til aktivt at tage del i dette arbejde; alle bidrag er med til at kvalificere de afgivne svar. De faglige selskabers ekspertise er vigtig, når der skal afgives høringssvar; det gør høringssvarene kvalificerede og kompetente.

Sygeplejen får en væsentlig stemme gennem forespørgsler på at afgive høringssvar. Det giver indflydelse på det sundhedspolitiske- og sundhedsfaglige område, i arbejdsgrupper og udvalg og når der træffes nye og afgørende beslutninger.

Har høringerne en smal målgruppe, prøver vi at målrette vores henvendelse, for ikke at forstyrre unødigt, dog har høringerne ofte en bred interesse og sendes derfor i mange tilfælde ud til alle faglige selskaber.

DASYS udpeger medlemmer til at deltage i arbejdsgrupper. Udpegede medlemmer vil efterfølgende blive spurgt til, hvordan sygeplejefaglige problemstillinger eller interesseområder har været inddraget i arbejdsprocesserne, for netop at understøtte sygeplejen.

I 2019 modtog DASYS mange anmodninger om høringssvar på både nationalt og regionalt plan, med en bred faglig palette, lige fra høringer omkring "Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram" og "bekendtgørelser som følge af oprettelsen af Nationalt Genom Center", til helt fagspecifikke høringer om "gen-

behandling af steriliserbart medicinsk udstyr" og "livs-tilsintervention ved svær overvægt" for blot at nævne nogle af dem.

I 2019 har DASYS modtaget 25 anmodninger om at afgive høringssvar – samme antal som i 2018.

DASYS har i samarbejde med de faglige selskaber afgivet svar på 14 anmodninger. DASYS modtog ingen bemærkninger på 7 anmodninger. 4 høringer er i høring nu og ikke afsluttet. Enkelte høringsanmodninger blev vurderet til at være udenfor DASYS' samlede vidensområde.

Tak for alle jeres mange svar, bemærkninger og forslag, som bidrager til, at DASYS kan udtale sig på bedst mulige sygeplejefaglige grundlag.

8 ALLE DASYS' UDPEGNINGER TIL ARBEJDSGRUPPER MV. I 2019

1. Opdatering af Sundhedsstyrelsens NKR for aldersbetinget grå stær

Louise Kjærgaard Bystrup
Specialeansvarlig sygeplejerske
Øjensygdomme, Aarhus Universitetshospital
FS: Øjensygeplejersker

2. Referencegruppen for "Det gode ældreliv"

Elizabeth Emilie Rosted
Postdoc, sygeplejespecialist
Klinisk Onkologisk Afdeling og Palliative Enheder, Roskilde
FS: Geriatiske Sygeplejersker

3. Arbejdsgruppe vedr. sygdomsspecifikt materiale om lavt stofskifte

Hanne Krogbæk Andreasen
Specialeansvarlig sygeplejerske,
Klinik for diabetes og Hormonsygdomme, AUH
FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

4. NKR om vanskelig behandlelig depression – Region Hovedstadens Psykiatri

Aake Packness
Sygeplejerske MPH, ph.d.
IST – Almen praksis, Syddansk Universitet
FS: Psykiatiske Sygeplejersker

5. Arbejdsgruppe vedrørende serviceeftersyn af pakkeforløb for modermærkekræft

Mette Nielsen
Specialesygeplejerske
Plastikkirurgisk afdeling, Odense Universitetshospital
FS: Plastikkirurgiske sygeplejersker

6. Arbejdsgruppe til eftersyn af området vedr. cystisk fibrose

Majbritt Presfeldt
Sygeplejerske
Dansk BørneLungeCenter, Rigshospitalet
FS: Lunge- og Allergisygeplejersker

7. Vurderingsgruppe ifm. udvælgelsen af nye emner til LKT'er i 2019

Pernille Langkilde
Kvalitetskoordinator
Centerledelsen HOC, Rigshospitalet
FS for Øre-Næse-Halskirurgiske Sygeplejersker

8. Arbejdsgruppe til udarbejdelse af målepunkter for vagtlægeordningerne

Styrelsen for Patientsikkerhed
DASYS indstillede ikke en repræsentant

9. Arbejdsgruppe for udarbejdelse af anbefalinger for intensive sengeafsnit i psykiatrien

Jesper Bak
Forskningsleder
Region Hovedstadens Psykiatri, Psykiatrisk Center Sct. Hans
FS: Psykiatiske Sygeplejersker

10. Arbejdsgruppe vedr. anbefalinger til rekruttering og fastholdelse af sundhedspersonale i psykiatrien

Bodil Bech Winther
Viceklinikchef
Klinik Syd, Psykiatrien i Region Nordjylland
FS: Psykiatiske Sygeplejersker

11. Referencegruppe vedr. udarbejdelse af anbefalinger for tværsektorielle forløb for mennesker med spiseforstyrrelse

Inger Becker
Ambulatoriesygeplejerske, psykoterapeut
Klinik Psykiatri Syd - Børn og Unge, Amb. for Spiseforstyrrelser, Aalborg
FS: Psykiatiske sygeplejersker

12. Arbejdsgruppen NKR for udredning og behandling af ADHD hos børn og unge i alderen 6-18 år

Sanne Lemcke (genudpegning)
Forskningssygeplejerske, MPH, ph.d.
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afd., Aarhus Universitetshospital Psykiatrien
FS: Psykiatiske Sygeplejersker

13. Opdatering af NKR for urininkontinens hos kvinder

Kirsten Kaysen
Kontinenssygeplejerske
Kvindesygdomme Ambulatorium, Kolding Sygehus
FS: Gynækologiske og Obstetriske Sygeplejersker

14. Arbejdsgruppe – udarbejdelse af model for den gode transition fra børne- og ungeområdet til voksenområdet i sygehusregi

Anette Hougaard
Diabetessygeplejerske, kl. sygeplejespecialist med fokus på unge og transition
Steno Diabetes Center Copenhagen
FS: Diabetessygeplejersker

Susanne Straadt
Afdelingssygeplejerske
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling, Ungdomspsykiatrisk Afsnit, Herning
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

15. Arbejdsgruppe vedr. NKR for udredning og behandling af autismespektrumforstyrrelser hos børn og unge

Marianne Friberg Day
Klinisk sygeplejespecialist
Børnepsykiatrisk sengeafsnit U3, Roskilde, Region Sjælland
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

16. Arbejdsgruppe NKR for udredning og behandling af angstlidelser hos voksne

DASYS indstillede ikke en repræsentant

17. Arbejdsgruppe vedr. sundhedsfagligt tilsyn målrettet kosmetiske behandlingssteder. Styrelsen for Patientsikkerhed

Karen Marie Ledertoug
Ledende oversygeplejerske
Plastikkirurgisk og Brystkirurgisk Afdeling, SUH Roskilde.
FS: Plastikkirurgiske sygeplejersker

18. Specialuddannelsesrådet for specialuddannelsen for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje

Hanne Becker Nissen
Klinisk sygeplejespecialist
Region Nordjylland, Klinik Psykiatri Syd
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Jesper Bak
Forskningsleder
Region Hovedstadens Psykiatri, Psykiatrisk Center Sct. Hans
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

19. Det Rådgivende Udvalg for Specialeplanlægning for perioden 2019–2022

Pernille Olsbro
Programleder, MPK, HD(O)
Anæstesi- og operationsklinikken, HOC Rigshospitalet
DASYS' bestyrelse

20. LVS og Danske Patienter – Vælg klogt

Helle Schnor
Sygeplejerske, postdoc
Region Hovedstadens Psykiatri, Psykiatrisk Center Glostrup
DASYS' Forskningsråd

21. Arbejdsgruppe for revision af pakkeforløb for kræft i bugspytkirtlen og galdegangene

DASYS indstillede ikke en repræsentant

22. Styregruppen for BIOIBD – Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram

Else Kjær Mikkelsen
Sygeplejerske
Medicinsk ambulatorium på Regionshospitalet Herning
FS: Gastroenterologiske Sygeplejersker

23. Arbejdsgruppe vedr. NKR for brugen af ilt til den akutte voksne patient

DASYS indstillede ikke en repræsentant

24. Dialogmøde 29.08. om specialeplansproces vedr. funktionelle lidelser

Lis Hartmann
Oversygeplejerske, MPK
Funktionelle Lidelser, Aarhus Universitetshospital
FS: Ledende Sygeplejersker

Charlotte Retbøll
Afdelingssygeplejerske
Neurologisk klinik, Rigshospitalet
FS: Neurologiske Sygeplejersker

25. Arbejdsgruppe vedr. organisering af børneonkologi

Grith Møller
Sygeplejerske
Børn og Unge sengeafsnit 1, Aarhus Universitetshospital
Fagligt selskab for palliationssygeplejersker.

Lotte Frilev
Afsnitsledende sygeplejerske
Klinik Anæstesi, Børn, Kredsløb og Kvinder
Døgnafsnit for Børn og Unge, Børneafdelingen, Aalborg
Universitetshospital
FS: Sygeplejersker der arbejder med børn og unge

26. Arbejdsgruppe for organisatoriske anbefalinger for nedbringelse af tvang

Lene Lauge Berring
Seniorforsker og ledende oversygeplejerske
Kompetencecenter for Relationer og Deeskalering,
Psykiatrien Region Sjælland
FS: Psykiatriske sygeplejersker

Anne L Eisenhardt
Oversygeplejerske
Psykiatrisk Afdeling Aabenraa, Psykiatrien i Region
Syddanmark
FS: Psykiatriske sygeplejersker

27. Arbejdsgruppe for udarbejdelse af anbefalinger for organisering af sammedagsundersøgelse og – opfølgning for mennesker med diabetes

Trine Marianne Marott
Klinisk sygeplejespecialist
Herlev Hospital, Afdeling for Nyresygdomme – Dialysen
FS: Nefrologiske Sygeplejersker

Dorrit Thorsen
Ledende oversygeplejerske
SDCC – Steno Diabetes Center Copenhagen
FS: Ledende Sygeplejersker

28. Styrelsen for Patientsikkerhed: Workshop om afdækning af parametre til indeksmodel for risiko-baseret udvælgelse af behandlingssteder (plejehjem) til tilsyn

Inge Jekes
Udviklingsygeplejerske
Sundhedsstaben, Kalundborg Kommune
FS: Sygeplejersker i Kommunerne

29. Arbejdsgruppe for udarbejdelse af anbefalinger for tværsektorielle forløb for mennesker med multipel sklerose

Elsebeth Heeley
Leder af Fællesvisitationen
Sclerosehospitalerne i Danmark
FS: Neurosygeplejersker

30. Arbejdsgruppe vedrørende NKR for behandling af patienter med langvarige ikke-traumatiske skuldersmerter - Subacromial Dekompressions Kirurgi
DASYS indstillede ikke en repræsentant

31. DCD Donation efter cirkulatorisk død

Charlotte Daugbjerg
Intensivsygeplejerske, sygeplejerske med særlig klinisk funktion samt donationsansvarlig sygeplejerske, NO-TIA, Aalborg Universitetshospital
FS: Anæstesi-, Intensiv- og Opvågningsygeplejersker

▶ **32. Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram: Styregruppen for DANARREST - Registrering af hjertestop på hospital**

Erik Weye Herskind
Hjertestopkoordinator
Nykøbing Falster Sygehus
FS: Anæstesi-, Intensiv- og Opvåkningssygeplejersker

Rikke Højbjerg
Sygeplejerske/Hjertestopkoordinator
Aarhus Universitetshospital
FS: Anæstesi-, Intensiv- og Opvåkningssygeplejersker

33. Arbejdsgruppe for Protokol for NKR puljeprojekt 2019. NKR for nonfarmakologisk forebyggelse af perioperativ utilsigtet hypotermi hos patienter der undergår kardiopulmonær operation med anvendelse af hjerte- lunge-maskine (HLM).

Afventer udpegning.

34. Styregruppen for Dansk Hjertesvigtdatabase (DHD) i De Kliniske Kvalitetsdatabaser

Inge-Lise Knøfler (nyt medlem)
Ledende oversygeplejerske
Bispebjerg og Frederiksberg Hospital
FS K&T

35. Faglig workshop vedr. vejledning om screening og behandling for ernæringsmæssig risiko

Pia Ravnsbæk Bjærge
Sygeplejefaglig konsulent
Randers Kommune
FS: Sygeplejersker i Kommunerne

36. Arbejdsgruppe for udarbejdelse af KR om perioperativ mundhygiejne

Susi Thorup
Ledende oversygeplejerske
Hvidovre Hospital, Dagkirurgisk Afdeling
FS: Ledende Sygeplejersker

37. Arbejdsgruppen for udarbejdelse af osteoporose mestringsmateriale

Mette Juel Rothmann
Klinisk sygeplejeforsker, lektor
Endokrinologisk afd. M, Odense Universitetshospital og SDU
FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

38. Arbejdsgruppe vedr. vejledende sundhedsfaglige anbefalinger for telemedicinsk hjemmemonitoring af borgere med hjertesvigt

Afventer udpegning.

39. Følgegruppe for udmøntning af Handlingsplan til at forebygge og håndtere udadreagerende adfærd i ældreplejen

Afventer udpegning.

9 FASTE UDVALG OG GRUPPER

SUM. Forsknings- og infrastrukturudvalget for den nationale strategi for Personlig Medicin 2017-2020.

Marianne Lisby

Lektor, Fælles Akutafdeling, Aarhus Universitetshospital

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

Styrelsen for Patientsikkerhed: Strategisk følge-gruppe vedr. det risikobaserede tilsyn og læringsaktiviteter (2016-)

Ninna Uhrlund

Udviklingskonsulent, Kalundborg Kommune

FS: Sygeplejersker i Kommunerne

Følgegruppe for evaluering af satspuljen: "Styrket sammenhæng for de svageste ældre" (2016-2019)

Pia Berg

Ledende oversygeplejerske, Geriatrisk afdeling, Frederiksberg / Bispebjerg hospital,

FS: Ledende sygeplejersker

Referencegruppe for det faglige forarbejde til den nationale handlingsplan for demens 2025 (2016-2019)

Marianne Dolmer

Sygeplejerske, Demensklinikken, Geriatrisk afd., OUH, Svendborg afdeling

FS: Geriatriske Sygeplejersker

Sundhedsstyrelsens Styregruppe for den ældre medicinske patient (2016-2019)

Dora Fog

Afdelingsleder SHS, Ballerup Kommune

FS: Geriatriske Sygeplejersker

Sundhedsstyrelsens Udvalg for hjertesygdomme (2015-)

Pernille Preisler

Oversygeplejerske, Hjertecenteret, Hjertemedicinsk klinik B, Rigshospitalet

FS: Kardiovaskulære og thoraxkirurgiske sygeplejersker

Rikke Degn

Oversygeplejerske, Hjertesygdomme, Aarhus Universitetshospital.

FS: Kardiovaskulære og thoraxkirurgiske sygeplejersker

Sundhedsstyrelsens Udvalg for kræft (2015-)

Helle Gert Christensen

Ledende oversygeplejersker

Klinisk Onkologisk afd. og Palliativ Enhed, Roskilde Sygehus

FS: Ledende Sygeplejersker

Ditte Naundrup Therkildsen

Udviklingssygeplejerske, Hæmatologisk Afdeling X, Odense Universitetshospital

FS: Kræftsygeplejersker

STARS* - Strategisk Alliance for Register og Sundhedsdata (2015-)

Hanne Mainz

Sygeplejespecialist, Aarhus Universitetshospital og medlem af DASYS' Dokumentationsråd

FS: Ortopædkirurgiske Sygeplejersker

10 RAPPORTER FRA DASYS' UDPEGEDE REPRÆSENTANTER

1. Arbejdsgruppe i Sundhedsstyrelsen vedrørende revision af uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje

v/ Hanne Becker Nissen, kvalitetskoordinator, sygeplejerske, cand.soc., FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Det har været fint at deltage som sygeplejerske i arbejdsgruppen, som har bred repræsentation af sygeplejersker. Det har bestemt været muligt at komme til orde med sygefaglige kommentarer og input. Processen i arbejdsgruppen viser tydeligt, at ikke alle arbejdsgruppedeltagere har indgående kendskab til specialuddannelsen, hvilket hel klart må betragtes som en fordel. Arbejdsgruppen er ikke afsluttet endnu.

I det foreløbige notat er der indskrevet bemærkninger fra DASYS' repræsentanter. Arbejdsgruppen beskæftiger sig kun med en revision af specialuddannelsen og inden for en vis ramme, så det er nok kun små justeringer, det ender med.

DASYS' vejledning har været god at have, da det er første gang, jeg prøver at sidde i en arbejdsgruppe. Jeg havde ikke behov for anden hjælp, da jeg har trukket på mit faglige selskab ved tvivl.

Jeg har ikke forslag eller andre kommentarer til DASYS' bestyrelse - måske kun som en branding af DASYS, hvis det blev skrevet på jeres Facebookside/socialmedier, når der blev nedsat arbejdsgrupper o. lign.

Jeg vil helt klart gerne indstilles til en lignende udpegningsfor mit faglige selskab en anden gang. Det er inspirerende at deltage.

2. Arbejdsgruppe til eftersyn af området vedr. cystisk fibrose

v/ Majbritt Presfeldt, sygeplejerske, Dansk BørneLungeCenter, Rigshospitalet, FS: Lunge- og Allergisygeplejersker

Først og fremmest tak for at jeg fik muligheden for at repræsentere sygeplejen, i for mig så vigtigt et emne som cystisk fibrose. Den endelige rapport er endnu ikke færdig, men den har været sendt ud til gennemsyn.

Jeg kendte flere af deltagerne på forhånd og det gjorde det lidt nemmere at tale frit. Repræsentanterne fra Sundhedsstyrelsen var rigtig gode til at høre alle og få mine kommentarer med. Der var en enkelt gang, hvor jeg ikke var citeret korrekt, men det skrev jeg til dem og det blev så derefter rettet.

Jeg blev bedt om et skriftligt input om sygeplejen til patienter med cystisk fibrose. Der valgte jeg at kontakte en sygeplejerske fra Skejby og en sygeplejerske fra voksenafsnit på Rigshospitalet. Da sygeplejen de tre steder er vidt forskellige valgte jeg at medsende deres beskrivelse af sygeplejen, og det var flettet fint sammen i afsnittet om sygeplejen.

Jeg kunne godt anbefale andre sygeplejersker at indgå i et lignende projekt, men man skal gøre sig klart, at det faktisk er et stort arbejde og man måske behøver hjælp fra sine kollegaer.

3. Arbejdsgruppen for den Nationale Kliniske Retningslinje vedr. vanskelig behandlelig depression

v/Aake Packness, visitator-sygeplejerske, Psykiatrisk Visitationsklinik og Psykiatrisk Forskningsenhed Region Sjælland.

FS: Psykiatriske sygeplejersker

Jeg deltager i ovennævnte arbejdsgruppe, som består af 20 medlemmer – flest psykiatere og psykologer, men også repræsentant fra almen praksis, en brugerrepræsentant, en bibliotekar og en metodekonsulent. Det første møde var i maj 2019, arbejdet forventes afsluttet februar 2020.

Der har indledningsvist været en åben diskussion af de PICO's (Population, Intervention, Comparison, Outcomes), som lå til grund for Sundhedsstyrelsens nedsættelse af arbejdsgruppen. Der blev lavet Doodle-afstemning af det interventioner der skulle analyseres, som derpå blev diskuteret. Der arbejdes med vurdering af seks forskellige PICO's i grupper af mindst to. Arbejdet er stramt struktureret efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer, godt planlagt og forberedt af en styregruppe.

Der har været en vis intensitet ved de første møder, hvor l'et blev drøftet, men det har helt igennem været en demokratisk og inkluderende proces, som alle har været tilfredse med. Alle har opgaver i forhold til at vurdere artikler. Vi har indtil nu holdt tre arbejdsgruppemøder, hvor stemningen har været god.

Det er både sjovt og lærerigt at deltage i arbejdsgruppen. Jeg har læst DASYS' vejledning, som er god introduktion til opgaverne og forventningerne og jeg har talt med formanden for min faglige sammenslutning forinden om forventninger osv. Der arbejdes ud fra et traditionelt evidenshierarki, hvor randomiserede undersøgelser rangerer højest. Jeg regner med at pleje- og omsorgsaspekter kan indgå i kappen – og forventer ikke, at der vil være uenighed herom.

4. Arbejdsgruppen for udarbejdelse af model for den gode transition fra børne- og ungeområdet til voksenområdet i sygehusregi

v/ Anette Hougaard, diabetessygeplejerske, klinisk specialist, Steno Diabetes Center Copenhagen.
FS: Diabetessygeplejersker

I "Aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022" er der afsat midler til udvikling af en model for bedre overgange for unge med moderate til svære psykiske lidelser, der har behov for at blive fulgt i voksenpsykiatrisk regi efter forløb i børne- og ungdomspsykiatrien. Tillige er der, som en del af 'Den Nationale Diabeteshandlingsplan' fra 2017, afsat midler til at udvikle anbefalinger for en god overgang fra børne- og ungeambulatorium til voksenambulatorium for unge med type 1-diabetes.

Jeg har siddet som repræsentant for sygeplejen på diabetesområdet for unge/voksne, i en meget bred og tværfaglig arbejdsgruppe inden for psykiatri og diabetes, repræsenteret af læger, sygeplejersker, diætist, socialrådgiver, og repræsentanter for forskellige patientinteressegrupper fra både børne og voksenområdet. Vi har afholdt 3 møder, og rapporten har været sendt i høring, så en endelig rapport med anbefalingerne forventes at ligge klar inden udgang af 2019.

Arbejdsgruppens arbejde sammen med Sundhedsstyrelsen er mundet ud i anbefalinger for det gode transitionsforløb i sygehusregi, der så vidt muligt kan anvendes på tværs af alle sygdomsgrupper inden for somatik og psykiatri. Formålet med anbefalingerne er at sikre veltilrettelagte transitionsforløb med henblik på at skabe trykthed i overgangen til voksenregi.

Jeg har i hele processen kunne bidrage med min faglighed, og oplevede stor respekt for hinandens fagområder, men også en nysgerrighed på at udvikle det tværfaglige til gavn for de unge patienter, i overgangen fra børne til unge/voksenområdet.

For mig har det været en spændende oplevelse at sidde med i sådan en arbejdsgruppe, og det kan klart anbefales.

5. Arbejdsgruppe NKR for udredning og behandling af autismespektrumsforstyrrelser hos børn og unge

v/ Marianne Friberg Day, klinisk sygeplejespecialist, specialsygeplejerske i psykiatri, Psykiatrien Region Sjælland.
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Indtil videre har mit arbejde med den nationale kliniske retningslinje bestået af - sammen med de andre arbejdsgruppemedlemmer – at kvalificere PICO og PIRO (PIRO og PIRO er fokuserede og detaljerede spørgsmål vedrørende behandling eller udredning). Vi har haft mange og lange faglige diskussioner og vidensdeling i forhold til autismeudredning af børn. Spørgsmålene bruges videre i processen, i forhold til de anbefalinger, som man vil komme med i den færdige NKR.

Jeg har bidraget med den sygeplejefaglige vinkel til området. Sygeplejersker har ofte tæt kontakt til barn og familie under udredningen, og deltager, udover arbejdet med udredning, bl.a. også i psykoedukation, familiegrupper og samtaler med skole/dagtilbud. I sengeafsnittene i børnepsykiatrien deltager sygeplejersker i høj grad i miljøterapeutisk behandling af børn med autisme. I kraft af disse berøringsområder har sygeplejersken et indgående indblik i - og kendskab til problematikker og behov, hos både barnet/den unge og hos de pårørende.

► Jeg mener, at den sygeplejefaglige vinkel er blevet integreret i mange af denne NKR's nedslag/fokusområder.

I arbejdsgruppen går vi nu i gang med evidensvurdering af de artikler, som er blevet fremsøgt til de forskellige PICO/PIRO – Der bruges blandt andet systematiske redskaber som "GRADE". Desuden skriver vi også små cases til hver PIRO. Der er i arbejdet også mulighed for forslag til kvalitetsudvikling og indikatorer, samt forslag til videre forskning inden for området. Også hér er der gode muligheder for sygeplejefaglige input og forskning.

"NKR for udredning og behandling af autismespektrumforstyrrelser hos børn og unge" er først færdig i 2020.

Jeg vil med glæde udpeges til at deltage i en arbejdsgruppe en anden gang. Det er tilrådeligt (som jeg har fået) at få opbakning fra sin arbejdsgiver til arbejdet med NKR, da der i perioder skal bruges en del timer.

6. Opdatering af Sundhedsstyrelsens nationale kliniske retningslinje for aldersbetinget grå stær

v/ Louise Kjærgaard Bystrup, specialeansvarlig sygeplejerske, Øjensygdomme, Aarhus Universitetshospital FS: Øjensygeplejersker

Det har været yderst interessant og lærerigt at deltage i arbejdet. Der har været en imponerende metodesikkerhed og gode faglige diskussioner omkring validering af artikler og faglige synspunkter. Det har bestemt været muligt at komme til orde. Mine kommentarer er ikke noteret til referat eller nævnt i høringsudkast, det har mere været under faglige diskussioner.

Jeg har haft rigtig meget glæde af at deltage på det forberedende kursus. Det gav en rigtig god for forståelse inden arbejds møderne. Mht. validering af artikler, har arbejdet dog mest ligget på et par af lægerne, som læser adskillige artikler hver uge og har en helt anden rutine heri. Jeg deltog i en opdatering af en NKR, som der er betydelig mindre arbejde i.

Jeg har været rigtig glad for min baggrund med en videregående uddannelse, hvilket jeg faktisk ser som en forudsætning for at kunne deltage i dette arbejde. Al-

ternativt at man arbejder med forskning og er vant til at læse videnskabelige artikler.

Jeg vil gerne deltage i lignende arbejde og være med til at udvikle øjensygeplejen, og jeg vil helt sikkert anbefale det til andre med interesse herfor.

7. Arbejdsgruppe vedr. opdatering af NKR for urininkontinens hos kvinder

v/ Kirsten Kaysen, kontinenssygeplejerske, SD, Kvinde-sygdomme Ambulatoriet, Kolding Sygehus. FS: Gynækologiske og Obstetriske Sygeplejersker

Jeg sidder i gruppen, der arbejder med opdatering af NKR for urininkontinens hos kvinder. Der har været et møde i juni og oktober 2019. Muligvis bliver der et 3. møde i december, hvis der efter høringssvaret er behov for et sidste møde.

Det er en god forudsætning at være klinisk meget erfarer indenfor specialet. Dette bidrager til, du aktivt kan deltage under møderne med sygeplejefaglige erfaringer og input. Dette bidrager også til, at det er lidt lettere at blive hørt i gruppen som den eneste sygeplejerske. Men det har ikke været en ulempe for mig at være eneste sygeplejerske, idet jeg kender flere af overlægerne og en fysioterapeut, der sidder i gruppen.

Jeg har foreslået en overlæge som reviewer, som jeg har arbejdet sammen med i mange år i Urogynækologisk Klinik, AUH. Han er dermed blevet kontaktet og har sagt ja. Så jeg føler mig hørt. Vi har valgt at se nærmere på pico 1 og pico 8. Her er det selvfølgelig en fordel, at du som medlem af gruppen har stort kendskab og viden i disse valg af spørgsmål og indhold.

Der er rigtig meget at læse i hele processen, hvilket man også må være forberedt på. Det er vigtigt at få dette italesat på jobbet, således at der er mulighed for at få administrative timer til arbejdet. Kollegerne er slet ikke klar over, hvor meget det egentlig handler om.

Her tænker jeg, at DASYS kunne hjælpe lidt mere med at den enkelte sygeplejerske får samme rettigheder i DK mht. at få fri til at komme til møder og få timer til forberedelse.

Jeg synes, det har været meget spændende at deltage og få en dybere indsigt i det tværfaglige samarbejde med forskellige deltagere i gruppen og kompetencerne i SST, når der skal udfærdiges en klinisk retningslinje. Jeg er bestemt motiveret i en lignende udpegning for mit selskab en anden gang.

8. Arbejdsgruppe vedrørende udarbejdelse af sygdomsspecifikt materiale om lavt stofskifte til anvendelse i tilbud om sygdomsmestring til borgere med lavt stofskifte

v/ Hanne Krogbæk Andreasen, specialeansvarlig sygeplejerske, Klinik for Diabetes og Hormonsygdomme, Aarhus Universitetshospital. FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning.

På baggrund af Sundheds- og Ældreministeriets rapport "Eftersyn af tilbud til patienter med lavt stofskifte" fra august 2018, blev der i september 2018 indgået en politisk aftale om, og afsat midler til, at forbedre indsatsen over for borgere med lavt stofskifte.

Et af initiativerne har til formål at øge borgernes forståelse for deres sygdom og det at leve med en kronisk sygdom. Dette eksempelvis ved at oprette patient-skoler eller lignende i kommuner og patientforeninger, eventuelt i samarbejde.

Sundhedsstyrelsen nedsatte en arbejdsgruppe, hvis formål er at udarbejde et sygdomsspecifikt materiale til anvendelse i fremtidige tilbud om sygdomsmestring til borgere med lavt stofskifte.

Jeg har siddet med i arbejdsgruppen, som har mødet to gange. Materialet er endnu ikke helt færdigt, men har netop været rundsendt til sidste kommentering og forventes afsluttet snarligt.

Det har været meget spændende og lærerigt at sidde med i arbejdsgruppen, som blandt andre har været repræsenteret af læger, andet sundhedsfagligt personale, og repræsentanter fra flere forskellige patientforeninger. Debatten har hver gang været meget livlig, men med god plads til at ytre sig og komme til orde. Det har bestemt været relevant for mig at deltage i arbej-

det, da jeg næsten dagligt har kontakt med patienter med lavt stofskifte, og har stort kendskab til de problemer og udfordringer, det er for patienterne at leve med sygdommen.

Jeg ser frem til at modtage det endelige færdige materiale og takker DASYS for udpegningen. Jeg varetager gerne lignende arbejde igen.

9. Arbejdsgruppe vedr. udarbejdelse af model for den gode transition fra Børne- og ungdomsområdet til voksenområdet i sygehusregi

v/ Susanne Straadt, psykiatrisk sygeplejerske, Børne- og ungdomspsykiatrisk Afdeling, Region Midtjylland

Der er i 2019-2022 afsat SATS-puljemidler til udvikling af en model for bedre overgange for unge med moderat til svær psykiatrisk lidelse, som har brug for at blive fulgt i voksenpsykiatrisk regi efter at de er afsluttet i børne- og ungdomspsykiatrien.

Formålet med modellen er at opnå en systematisk ændring af sundhedsprofessionelles praksis/rutiner i forhold til overgange mellem børn/unge regi til voksenregi. Modellen er blevet udarbejdet således, at den kan bruges bredt på tværs af somatik og psykiatri. Transitionsmodellen sætter fokus på en meget tidlig indsats samt selve overgangen. Den tidlige indsats skal sikre, at den unge såvel som netværk forberedes på overgangen til voksenregi og at den unge med langvarig eller kronisk sygdom gradvis støttes til øget autonomi og udvikler kompetencer, der støtter egenomsorg og behandlingsansvar

Min erfaring er, at vi i psykiatrien ikke har tradition for at arbejde på tværs af organisatoriske skel og dermed er der en meget skarp aldersgrænse mellem ung og voksen og specialer. Jeg er som sygeplejerske meget optaget af, hvordan vi kan kvalificere vores behandling til børn og unge og arbejde med deres egne handlekompetencer, således at de bliver i stand til at mestre deres liv med psykisk sygdom på bedst mulig måde. De unge er i en meget sårbar alder, hvor der sker mange forandringer, både med den unge selv, men også i det netværk, der er omkring dem og hvor omverdenen forventer at de aktivt tager del i deres eget behandlingsforløb.

► Det er derfor meget vigtigt, at vi som sundhedsprofessionelle får sat fokus på transition og får den unge og deres netværk klædt bedst mulig på til at mestre denne overgang mellem ung og voksen. Et utilstrækkelig transitionsforløb kan resultere i, at den unge i ringere grad følger behandlingen og dermed øger risikoen for komplikationer, morbiditet og mortalitet.

Arbejdsgruppen har været bredt sammensat og der har været stor lydhørhed over for de overvejelser, som vi hver især er kommet med. Der er stort fokus på sygeplejen i anbefalingen og det har været fagligt inspirerende at sidde i gruppen, hvor det også har vist sig, at der rundt omkring i de forskellige specialer bliver arbejdet med at lette overgangen til voksenområdet – tiltag, som gruppen har været gode til at tage til sig.

10. Arbejdsgruppe for udarbejdelse af en udvidelse af den nationale kliniske retningslinje for udredning og behandling af ADHD hos børn og unge i alderen 6-18 år

v/ Sanne Lemcke, klinisk sygeplejespecialist, ph.d., Aarhus Universitetshospital Psykiatrien, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling. FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Den nationale kliniske retningslinje (NKR) for udredning og behandling af børn og unge med ADHD blev oprindeligt udarbejdet i 2013 og siden opdateret i 2018 i regi af Sundhedsstyrelsen. I forbindelse med opdateringen og den efterfølgende høring blev det klart, at der var kommet behandlingsmetoder til, som burde inkluderes i NKR. Der blev i 2019 bevilget midler til en udvidelse og nedsat en arbejdsgruppe.

Jeg deltog i arbejdet med at opdatere NKR og er nu også med i arbejdsgruppen, der står for udvidelsen. Arbejdsgruppen består af repræsentanter for faglige selskaber, patientforeningen og medarbejdere fra Sundhedsstyrelsen. Der er på nuværende tidspunkt afholdt tre møder, og arbejdet forventes afsluttet i løbet af første halvår 2020.

Udvidelsen af NKR er baseret på evidens fra publiceret forskningslitteratur. Det er en tidskrævende opgave for

arbejdsgruppen at screene, kvalitetsvurdere og trække data ud af den identificerede litteratur. Der er i den proces blevet taget hensyn til de enkelte medlemmers interesser og kompetencer. Det er en stor fordel, at jeg både teoretisk og i praksis er vant til at læse og vurdere kvantitative forskningsartikler. Som jeg ser det, er det en nødvendig kompetence for at indgå i arbejdet og deltage i diskussionerne i gruppen.

Der har i arbejdsgruppen været stor respekt og lydhørhed overfor hinandens standpunkter og faglige viden. Hele processen har været meget professionelt ledet af medarbejder fra Sundhedsstyrelsen, som i hele forløbet har været imødekommende og hjælpsomme. Det har fagligt været meget inspirerende for mig at deltage i arbejdsgruppen og dejligt at få mulighed for at anvende min viden og kompetencer til at give et input til NKR for ADHD. Hvis mine kompetencer kan bruges i forbindelse med andre, lignende opgaver, vil jeg gerne påtage mig det.

11. Referencegruppen vedrørende tværsektorielle forløb for mennesker med en spiseforstyrrelse

v/ Inger Becker, ambulatoriesygeplejerske, psykoterapeut, Aalborg Universitets Hospital – Psykiatrien Klinik Psykiatri Syd - Børn og Unge, Enhed for Spiseforstyrrelser. FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Jeg har deltaget i 1. møde før sommerferien, mødet i oktober er udsat til næste år, men jeg har også tidligere deltaget i referencegrupper/ arbejdsgrupper vedr. spiseforstyrrelser.

Det har været fint og meget relevant at deltage som sygeplejerske denne referencegruppe. Det har også været muligt at komme til orde med sygefaglige kommentarer og input, eksempelvis foreslog jeg, at der skulle tilføres en sygeplejerske til arbejdsgruppen og pegede på en navngiven, som efterfølgende blev inviteret ind i gruppen.

Mine kommentarer er ført til referat eller nævnt i høringsudkast inden for dit speciale. Jeg vil gerne indstilles til en lignende udpegning for mit faglige selskab en anden gang og anbefale det til andre.

12. Lægemiddelstyrelsens følgegruppe om samarbejde mellem sundhedspersoner og lægemiddel- og medicoindustrien

v/ Lene Kløvgaard, forskningsleder, Klinisk Forskningsenhed, Kardiologisk Klinik, Rigshospitalet.

FS: Kardiologisk og Thoraxkirurgiske Sygeplejersker

Folketinget vedtog i 2014 nye regler for sundhedspersoners samarbejde til industrien. Regelsættet blev kaldt tilknytningsreformen, og formålet med reformen var at skabe øget åbenhed og gennemsigtighed om sundhedspersoners samarbejde med lægemiddel- og medicoindustrien. Lægemiddelstyrelsens følgegruppe om samarbejde mellem sundhedspersoner og lægemiddel- og medicoindustrien har løbende afholdt møder 2 gange årligt for at følge og evaluere processen. Der er i februar 2019 udkommet en evalueringsrapport af tilknytningsreformen som indeholder følgegruppens evaluering.

Konklusionen på evalueringen er, at reglerne fra 2014 og administrationen heraf er velfungerende. Men evalueringen fremhæver også, at for mange sundhedspersoner glemmer at anmelde eller ansøge om tilknytning, idet krydstjek har vist, at 1/3 af sundhedspersonerne ikke anmelder eller ansøger om godkendelse af deres samarbejde, som de skal.

Fokusområdet for nuværende ligger i at forbedre kendskabet til tilknytningsreglerne, således at flere sundhedspersoner husker på dem. Bl.a. er der på Lægemiddelstyrelsens hjemmeside en quick-guide til sundhedspersoner, som meget pædagogisk fortæller om reglerne.

13. SUM: Forsknings- og infrastrukturudvalget for den nationale strategi for Personlig Medicin 2017-2020

v/ Marianne Lisby, ph.d., lektor, klinisk sygeplejespecialist, Akutafdelingen, Aarhus Universitetshospital

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

I det forgangne år har der været afholdt 4 møder i Forsknings- og Infrastrukturudvalget, hvor Marianne Nielsen (suppleant, bioanalytiker og forsker indenfor personlig medicin) og jeg på skift har deltaget. Året har været præget af udskiftning på direktørposten, hvor

Bettina Lundgreen er ansat som ny direktør for det Nationale Genomcenter. Ligeledes er den nye supercomputer sat i drift per 1. juli 2019 og det er nu muligt at indhente samtykke og indberette data fra genetiske analyser fra patientbehandling. I første omgang fokuseres der på helgenomsekventering. De næste drøftelser i udvalget er bl.a. prioritering af patientgrupper med sjældne sygdomme. En del af de drøftelser, der pågår i udvalget, er uden for sygeplejens faglige ekspertise, hvorfor det er ideelt, at repræsentationen deles med en forsker indenfor bioanalytikerområdet. Vi bidrager med viden til de områder, der er relevante for vores fagområder, herunder patientperspektivet og betydningen for sygeplejerskers og bioanalytikers arbejdsopgaver.

14. Referencegruppe & Faglig følgegruppe: WHO-udfordringen Medication without Harm - Danske Patienter

v/ Marianne Lisby, ph.d., lektor, klinisk sygeplejespecialist, Akutafdelingen, Aarhus Universitetshospital

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

Siden november 2018 har jeg repræsenteret DASYS i både ekspertgruppen og referencegruppen. Ekspertgruppen er nu afløst af en faglig følgegruppe til Program Komiteen, hvor jeg også er repræsenteret.

I ekspertgruppen har vi arbejdet målrettet med udarbejdelse af en definition for alvorlig, forebyggelig, medicinrelateret skade, som nu er godkendt af Program Komiteen. Desuden har vi udviklet 3 indikatorer, der skal anvendes til at måle WHO ambitionen om en 50% reduktion i antallet af alvorlige forebyggelige medicinrelaterede skader. Disse indikatorer har været i høring hos 3 internationale eksperter og skal nu gennemgå en valideringsproces inden de tages i brug. Dette arbejde varetages af den Faglige følgegruppe.

I Referencegruppen har der været afholdt 2 møder, hvor det primære fokus har været drøftelse og kvalificering af ekspertgruppens arbejde samt fremadrettede handlinger, der kan bidrage til reducere skadet som følge af medicinbehandling.

11 HØRINGER I 2019

1. Høring vedrørende ændring af bekendtgørelse om dataindberetninger på socialområdet. Børne- og Socialministeriet

DASYS sendte høringssvar.

2. Høring over udkast til lov om ændring af lov om social service og ligningsloven (Styrket behandlingsgaranti for personer med et stofmisbrug m.v.) Børne- og Socialministeriet. DASYS sendte høringssvar.

3. Styrelsen for Patientsikkerhed: Målepunkter for det sundhedsfaglige risikobaserede tilsyn i 2019: Målepunkter for tilsyn i fængsler og arresthuse, Målepunkter for tilsyn på asylcentre, Målepunkter for tilsyn på sygehuse

De faglige selskaber skulle udfylde skema og selv indsende.

4. RKKP Strategi for 2019-2022 - Regionernes Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram

DASYS sendte høringssvar.

5. Udkast til bekendtgørelser mm. som følge af lov om oprettelse af Nationalt Genom Center

DASYS sendte høringssvar.

6. Høring (NIR) for genbehandling af steriliserbart medicinsk udstyr

FS for Hygiejnesygeplejerskerne indsendte høringssvar selv.

7. Udviklingsplan for Regionernes Bio- og Genom-Bank (RBGB), Danske Regioner

DASYS sendte høringssvar.

8. NIR: Nøglepersoner 2019 udgave 2 i høring, Central Enhed for Infektionshygiejne

DASYS sendte høringssvar.

9. Clearing af rapport om journalføring

Dokumentationsrådet svarede.

10. Krav og faglige anbefalinger til organiseringen af fødeområdet

DASYS sendte høringssvar.

11. RKKP: Indikatorer for Dansk Retpsykiatrisk

DASYS sendte høringssvar.

12. RKKP: Indikatorer for Databasen for Familiær Hyperkolesterolemie (DFH)

DASYS sendte høringssvar.

13. Anbefalinger for tværsektorielle forløb for mennesker med hovedpinesygdomme i høring

DASYS sendte høringssvar.

14. Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskade

DASYS sendte ikke høringssvar.

15. Styrelsen for Patientsikkerhed. Målepunkter for 2019 vedr. sundhedsplejeområdet, paraklinikområdet, ørelægeområdet med anæstesi og lægevagtsområdet

De faglige selskaber skulle selv indsende svar.

16. Høring af ændring af bekendtgørelse om dataindberetninger på socialområdet

DASYS sendte ikke høringssvar.

17. Målepunktssæt for kosmetiske behandlingssteder samt de registrerede læger og medhjælpere

De faglige selskaber skulle selv indsende skema.

18. Målepunktssæt for digitale sundhedsfaglige behandlingssteder

De faglige selskaber skulle selv indsende skema.

19. National klinisk retningslinje for iltbehandling til den akut syge voksne patient

DASYS sendte høringssvar.

20. Høringsnotat, Den gode indlæggelsesrapport og Fælles Sprog III

Dokumentationsrådet sendte høringssvar.

21. Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer om forebyggelse af prionsygd om i sundhedssektoren

FS for Hygiejnesygeplejersker besvarede høringen.

22. Livsstilsintervention ved svær overvægt. Anbefalinger for kommunale tilbud til børn og voksne”

Afventer.

23. Høring: Nationale Infektionshygiejniske Retningslinjer (NIR) for præ-, per- og postoperative område

Afventer.

24. Social- og Indenrigsministeriet: Høring af ændring af bekendtgørelse om dataindberetninger på socialområdet

Afventer.

25. Anbefalinger for en sammenhængende sundhedsindsats ved akut opstået sygdom og skade

Afventer.

12 UDPEGNINGER I 2018

(DE FLESTE ARBEJDSGRUPPER ER NU AFSLUTTEDE)

Referencegruppe: WHO-udfordringen Medication without Harm - Danske Patienter

Marianne Lisby

Ph.d., MHSc, RN, lektor, klinisk sygeplejespecialist

Fælles AKUT Afdeling, Aarhus Universitetshospital, Center for Akutforskning

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og Forskning

Tværgående faglige arbejdsgruppe vedr. sundhedsindsats ved akut opstået sygdom og skade

Anette Jakobsen

Sundhedsfaglig uddannelseskonsulent

Center for Kompetenceudvikling, Region Midtjylland

FS: DAENA

Ken Strøm Andersen

Sygeplejerske

PC-København

FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Følgegruppe vedr. Sundhedsstyrelsens eftersyn af indsatsen mod epilepsi

Vibeke Stubbings

Forsknings- og udviklingssygeplejerske samt kl. speciale-sygeplejerske

Forskningsafdelingen samt Neuropædiatrisk ambulatorium,

Epilepsihospitalet Filadelfia

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og

Forskning

Arbejdsgruppe vedrørende serviceeftersyn af pakkeforløb for kræft i urinvejene

Bente Thoft Jensen

Seniorforsker

Urinvejskirurgi, Aarhus Universitetshospital

FS: Urologisk Interesserede Sygeplejersker

Arbejdsgruppe vedrørende serviceeftersyn af pakkeforløb for kræft i underlivet

Helle Hartmann Sørensen

Sygeplejerske

Gynækologisk Afsnit, Gynækologisk Obstetrisk Afdeling

Odense Universitetshospital - OUH

FS: Gynækologiske og Obstetriske Sygeplejersker

Referencegruppe for håndbøger med vidensbaserede anbefalinger til social- og sundhedsfaglig praksis på demensområdet

Marianne Dolmer

Sygeplejerske - demens

Demensklubben, Geriatrik afdeling OUH, Svendborg

Sygehus

FS: Geriatrike Sygeplejersker

Arbejdsgruppe til udarbejdelse af nationale anbefalinger for tværsektorielle og tværfaglige forløb for mennesker med demens

Oda Jakobsen

Klinisk sygeplejespecialist

Hukommelsesklubben Rigshospitalet

FS: Neurosygeplejersker

Bilateralt møde 8. marts i Sundhedsstyrelsen om fagligt oplæg for psykiatriens udvikling

Helle Margrethe Christiansen

Funktionsleder og patientsikkerhedsansvarlig

Psykiatrisk afdeling, Psykiatrien i Aabenraa

FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Lene Kjær Rosenly

Udviklingssygeplejerske

Psykiatrisk afdeling, Odense

FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og Forskning

Afdækning af osteoporoseområdet

Randi Maria Hanghøj Tei
Klinisk Sygeplejespecialist
Medicinsk-Endokrinologisk Afdeling (MEA), Aarhus
Universitetshospital
FS: Sygeplejersker der arbejder med udvikling og forskning

Mette Juel Rothmann
Klinisk sygeplejeforsker, lektor, ph.d.
Endokrinologisk Afd. og Reumatologisk Afd., Steno
Diabetes Center Odense og CIMT, OUH
FS: Reumatologiske Sygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. akutindsats for mennesker med psykiske lidelser

Tanja Due Krogh Madsen
Sygeplejerske
Psykiatrisk Center Nordsjælland - Hillerød
FS: Psykiatriske sygeplejersker

Arbejdsgruppe til udarbejdelse af anbefalinger for udbredelse af tværsektorielle teams med henblik på nedbringelse af tvang

Lene Lauge Berring
Centerleder, postdoc og seniorforsker, Psykiatrisk
Forskningsenhed, Region Sjælland
FS: Psykiatriske Sygeplejersker

Følgegruppen vedr. initiativer til bedre hjælp til mennesker med hjerneskade og deres pårørende

Lena Aadal
Forskningsansvarlig sygeplejerske
Forskningsenheden, Regionshospitalet Hammel
Neurocenter
FS: Neurosygeplejersker

Arbejdsgruppe for revision af publikationer på hjerneskadeområdet

Ingrid Poulsen
Forskningsleder
Klinik for Højt Specialiseret Neurorehabilitering, Trau-
matisk Hjerneskade, Rigshospitalet
FS: Neurosygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. anbefalinger for børnepalliation

Susanne Molin Friis
Børnesmertesygeplejerske, anæstesisygeplejerske
Palliativt Team for Børn og Unge Region Hovedstaden,
(PABU) og Videnscenter for Børnesmerter
FS: Sygeplejersker der arbejder med børn og unge

Margit Bjerregaard
Børnepalliationssygeplejerske
Aarhus Børnepalliativt Team, BU2, Aarhus Universitets-
hospital
FS: Sygeplejersker der arbejder med børn og unge

Nanette Quistorff
Afdelingssygeplejerske
Lukashuset Børne-Ungehospice, Sankt Lukas Stiftel-
sen, Hellerup
FS: Palliations- og Hospicesygeplejersker

Dialogmøde i Sundhedsstyrelsen 9. april om vidensbro på diabetesområdet

Jane Thomsen
Diabetessygeplejerske
Børneafdelingen, Sygehus Lillebælt, Kolding
FS: Diabetessygeplejersker

Nina Johansen
Sygeplejerske
Ambulatorium for Hormonsygdomme, Næstved Sygehus
FS: Diabetessygeplejersker

Ulla Vesth
Afdelingssygeplejerske
Endokrinologisk ambulatorium og dagafsnit, Hvidovre
Hospital
FS: Ledende Sygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. serviceeftersyn af Sundhedsstyrelsens pakkeforløb for kræft i hjernen

Tina Wang Vedelø
Udviklingsansvarlig sygeplejerske
Aarhus Universitetshospital, Neurokirurgisk Afdeling NK
FS: Neurosygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. Udarbejdelse af målepunkter for styrket tilsyn på ældreområdet

Marianne Mouritsen Jensen
Plejecenterleder
Nældebjerg Plejecenter, Greve kommune
FS: Geriatiske Sygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. serviceeftersyn af Sundhedsstyrelsens pakkeforløb for hoved – og halskræft

Helle Toft-Andersen
Sygeplejerske
Øre-næse-hals ambulatoriet, Odense Universitetshospital
FS: Øre - Næse - Halskirurgiske Sygeplejersker

Stine Askholm Rosenberg
Klinisk sygeplejespecialist
Øre-næse-halskirurgisk afd. H, Aarhus Universitetshospital
FS: Øre - Næse - Halskirurgiske Sygeplejersker

Arbejdsgruppen vedr. akutmodtagelserne på de somatiske sygehuse

Akutmedicin
Jette Præstholm
Specialesygeplejerske
Akutafdelingen, Holbæk Sygehus
FS: Akutsygepleje

Intern medicin - geriatri

Jette Wensien
Oversygeplejerske
Geriatrisk Afdeling og Geriatrisk team i FAM, OUH, Odense
FS: Geriatiske Sygeplejersker

Arbejdsgruppe for udarbejdelse af model for rettidig opsporing af mennesker med type 2-diabetes og model for behovsvurdering i den afklarende samtale i kommunen

Hanne Hegedys
Diabetes-/hjemmesygeplejerske
Lejre Kommune, distrikt Hvalsø
FS: Diabetessygeplejersker

Lisa Holm Rasmussen
Sundhedskonsulent, sygeplejerske
Patientuddannelsen, Odense Kommune
FS: Diabetessygeplejersker

Arbejdsgruppe vedr. Opdatering af NKR for behandling af emotionel ustabil personlighedsstruktur, borderline

Keld Bach Nielsen
Sygeplejerske og lektor
VIA University College, Aarhus
FS: Psykiatiske Sygeplejersker

Specialuddannelsesrådet for Borgernær Sygepleje

Pia Ravnsbæk Bjærge
Sygeplejefaglig konsulent
Randers Kommune
FS: Sygeplejersker i Kommunerne

Kirsten Frederiksen
Lektor, ph.d. Aarhus Universitet
DASYS' Uddannelsesråd

Styrelsen for patientsikkerheds arbejdsgruppe vedr. instrukser – temadag 22. maj

Helle Lund Rasmussen og Susanne Bünger
DASYS' Dokumentationsråd

Styrelsen for Patientsikkerhed: Strategisk Følgegruppe for det social- og plejefaglige tilsyn på ældreområdet

Melanie Clivaz-Nielsen
Sygeplejerske
Plejecenteret Møllehuset
FS: Sygeplejersker i Kommunerne

Arbejdsgruppen for initiativ 5 i Den Nationale Demenshandlingsplan. Læringsmateriale om hensigtsmæssig medicinering til personer med demens

Tine Emma Schulz
Centersygeplejerske
Plejecenter Bakkegården, Odsherred Kommune
FS: Sygeplejersker i Kommunerne

Vidensbro på diabetesområdet – Inspirationsmøde den 28. juni

Jane Thomsen
Diabetessygeplejerske
Børneafdelingen, Sygehus Lillebælt, Kolding
FS: Diabetessygeplejersker

Nina Johansen
Sygeplejerske
Ambulatorium for Hormonsygdomme, Næstved Sygehus
FS: Diabetessygeplejersker

Ulla Vesth
Afdelingssygeplejerske
Endokrinologisk amb. og dagafsnit, Hvidovre Hospital
FS: Diabetessygeplejersker

Styrelsen for Patientsikkerhed 3 brede arbejdsgrupper vedr. målepunkter

Temaer for 2019: Diagnostik og behandling med fokus på: Det kirurgiske område, Sårbare patienter.

Arbejdsgruppe 1. Somatiske sygehuse og privathospitalet – med fokus på det kirurgiske område.

Patientforløb: organkirurgisk behandling

Dorte Skaarup Schmidt
Afdelingssygeplejerske
Gastroenheden, Herlev Hospital
FS: Ledende Sygeplejersker

Arbejdsgruppe 2. Jordemoderklinikker/fødeafdelinger. Patientforløb: et svangre- og fødselsforløb/sectio

Ingen udpegning

Arbejdsgruppe 3. Det præhospitale område. Patientforløb: fra visitation til sikker aflevering

Marie Baastrup
Enhedschef Akuttefonen 1813
Region Hovedstadens Akutberedskab
FS: Ledende Sygeplejersker

Arbejdsgruppen til udarbejdelse af nationale retningslinjer til funktionsevnevurdering til mennesker med erhvervet hjerneskade

Anni Jungdal
Klinisk sygeplejespecialist
Neurorehabiliteringen, Grindsted, Sydvestjysk Sygehus
FS: Neurosygeplejersker

Følgegruppen vedr. satspuljeinitiativet "Mere viden om multisygdom" 2018-2019

Merete Rudolfsen
Hjemmesygeplejerske
Vordingborg kommune
FS: Sygeplejersker i kommunerne

Arbejdsgruppe til udarbejdelse af nationale anbefalinger for tværsektorielle forløb for personer med hovedpine, herunder migræne

Diana Schultz Knudsen
Sygeplejerske
Smerte og Hovedpineklinikken, Neurologisk Ambulatorium, Aarhus Universitetshospital
FS: Neurosygeplejersker

Følgegruppe vedr. anbefalinger for tilbud om livsstilsintervention til børn og voksne med svær overvægt

Marianne Eg
Forskningssygeplejerske
Børn og unge, Regionshospitalet Viborg
FS: Forskning og udvikling

Arbejdsgruppe for gennemgang vedr. DSD (børn med medfødte variationer i køns karakteristika)

Tina Schwennesen
Specialeansvarlig sygeplejerske
Klinik for bækkenbundslidelser, Urinvejskirurgisk afd., Aarhus Universitetshospital.
FS: Urologisk Interesserede Sygeplejersker

**Sundhedsstyrelsens Udvalg for Hjertesygdomme
(fast gruppe). Ny udpegning juli 2018**

Rikke Degn

Oversygeplejerske

Hjertesygdomme, Aarhus Universitetshospital.

FS: Kardiovaskulære og Thoraxkirurgiske sygeplejersker

**Arbejdsgruppe for udarbejdelse af et fagligt oplæg
til smertehandlingsplan**

Maren Eriksen

Sygeplejerske

Smerte- og Hovedpineklinikken i Aarhus, Aarhus Universitetshospital

FS: Neurosygeplejersker

DANSK SYGEPLEJE SELSKAB

Sankt Annæ Plads 30

1250 København K

Tlf. 33 15 15 55

Fax 33 15 24 55

dasys@dasys.dk

www.dasys.dk